

**Josep Joan Moreso, rector de la Universitat Pompeu Fabra
Presentació de Paul Romer**

Paul Romer està molt interessat en el paper que juguen les regles i l'acceptació d'aquestes en les institucions i en la nostra vida social. Les regles estableixen els incentius i els desincentius que ens mouen.

**Paul Romer, Graduate School Business – Stanford University
Crisi i transició cap al progrés, un altre cop**

Quan sentim notícies sobre el sistema econòmic, els titulars solen ser dolents: les coses només poden empitjorar. El creixement subjacent de progrés és la principal història que hi ha darrere dels titulars econòmics. El que espero que recordin d'aquesta ponència és que les tecnologies només són un tipus d'idea i que el procés es deu a l'acumulació de noves tecnologies i de les regles, que són coses que hem d'aprovar i experimentar, que a vegades funcionen bé i a vegades no.

Però la història real és molt més optimista que els titulars que tenen a veure amb la crisi financera i la inflació; i quan ens fixem en aquest període, la història que hi ha darrere del titular ens porta a l'enlairament de la Xina.

No fa tant temps la renda a la Xina era el 3% de la mitjana dels EUA, ara alguna cosa està canviant i tot i que encara està molt per sota de la mitjana dels EUA, ha augmentat molt i segueix avançant. Si remuntem 1000 anys enrere, la Xina era el Silicon Valley de la seva època, tecnològicament estava per davant de la resta del món. Després, alguna cosa va impedir que els xinesos aprofitessin les innovacions que tenien la resta del món i que van incrementar les seves rendes. Fins al 1960 la Xina no havia fet quasi cap progrés. Qui va canviar a la Xina i què van fer?

Els líders de la Xina dels anys 70 volien portar el país del comunisme a l'economia de mercat. Volien crear una divisió independent per innovar i crear noves regles. Es van crear noves zones econòmiques diferents per aplicar diferents regles i portar tecnologies que havien estat excloses durant mil anys. Aquests líders no van intentar forçar el canvi, sinó crear zones especials per provar els canvis de les regles.

Podem extreure tres lliçons dels impulsors del progrés a la Xina: Crear un nou espai on posar en pràctica les noves regles; deixar que les persones triïn i les adoptin; i per últim és bo copiar les regles que funcionen en altres parts del món o empreses. Per il·lustrar la idea de les regles, per exemple, podem parlar de la creació d'un registre de la propietat i d'un mecanisme per intercanviar la propietat amb aquest tipus de document. Aquesta regla no va ser òbvia per a les persones durant molts anys, però es una regla molt important per a l'economia que portem a terme ara.

Hi ha regles molt diferents a aquestes, les idees es publiquen sense cap tipus de propietat i així altres les poden aprofitar. Un nou sistema de regles ens porta a una

nova tecnologia, tot i que a vegades la integració va al revés. A més, contínuament s'han d'elaborar regles que milloren les anteriors. Les regles són sistemes complicats que interactuen entre ells.

Una altra pregunta que ens hem de formular és: com canvien les regles que regeixen les empreses? IBM durant els 60 i 70 era l'empresa dominant en ordinadors, però no estava ben posicionada per acostar la informàtica als petits usuaris: IBM treballava amb grans empreses. Llavors van aparèixer altres empreses com Wang o Apple, regides per altres regles internes sobre el funcionament de l'empresa i sobretot en les vendes minoristes i els serveis als usuaris.

La indústria minorista també ha experimentat canvis en les seves regles. Les organitzacions han d'aprofitar la dinàmica interna per crear noves regles i deixar que els clients i els empleats passin al nou sistema. Podem assegurar que no hi ha cap nació que segueixi essent innovadora molt de temps: les regles persisteixen i la nació les manté fins i tot quan queda clar que les noves regles són millors.

Hi ha uns tipus de regles que són importants en el creixement subjacent del progrés dels últims 10.000 anys. Cal compartir les idees globalment, podem agafar i explotar idees de tot el món. Si compartim les idees, tots ens en podem beneficiar: aquesta és la força de la globalització. És important també l'increment dels nivells educatius: és la manera d'anar millorant amb noves idees. I, per últim, destaca la innovació en les regles del món científic.

Hi ha també unes regles específiques que expliquen el progrés del segle XX. Aquestes són cícliques i de nivell estructural: totes influeixen en el creixement del progrés. Com a regles cícliques, podem parlar de la creació d'un Banc Central independent, definit com el nou espai on posar a prova les noves idees i regles. A nivell estructural podem parlar de les regles de l'educació universal, del comerç interestatal i de la mobilitat entre institucions i universitats.

En l'actual moment de crisi financera estem refinant les regles i s'han de replantejar lleis com la de la propietat i el govern corporatiu. La variació nacional és bona en aquest context: cada país ha pres les decisions que ha cregut, i hi ha bones decisions i d'altres de no tan bones. Atès que hi ha regles financeres que poden dur un país a la fallida, com ha passat amb Islàndia, podem assegurar que la variació nacional és bona en aquest context.

Retornant a la idea de la creació de zones especials, podem fer referència a la Badia de Guantánamo. Pertany a l'administració dels Estats Units, però es troba a l'illa de Cuba. Jo proposo que algun país faci de Guantánamo el nou Hong Kong, un nou espai on posar en pràctica noves regles per fer la transició del comunisme a l'economia de mercat. De fet, això també es podria fer a Espanya, crear una ciutat amb noves regles que donarien una opció diferent a milers de persones.